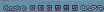
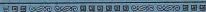

ΓΙΑΝΝΗ ΑΘ. ΑΔΑΜΟΥ

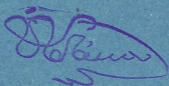
© 1972

Η ΥΠΟΘΕΣΗ
ΡΙΧΤΕΡ
~~~~~

ΕΛΑΣΣΟΝΑ 1972

Μόνο χρησιμοποίηση στοιχείων από τήν παρούσα
Έκδοση επιτρέπεται, έφ' όσον αυτή μνημονεύεται.

Όλα τά αντίτυπα υπογράφονται από τόν Συγγραφέα.

Κάθε στέλεχος είναι άριθμημένο.

№ 0611

ΓΙΑΝΝΗ ΑΘ. ΑΔΑΜΟΥ
Δημοσιογράφου—Λογοτέχνου

==

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΡΙΧΤΕΡ

(Σύλληψη και άπελευθέρωση
του Γερμανού έρευνητή Ε. Ρίχτερ
στον "Όλυμπο Έλασσόνας).

ΕΛΑΣΣΟΝΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
«Η ΜΙΚΡΑ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ»

ΑΡ. 5

1972

Ἄφιερώνεται
στή μνήμη τοῦ πρωτεργάτη
τῆς ἀναφερομένης ὑπόθεσης
καί παππού μου ἀπό μητρική γραμμή
ΓΙΑΝΝΗ Ν. ΜΑΡΩΝΙΔΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις σελίδες του μικρού τούτου έργου μας, σκοπό είχαμε να καταδείξουμε ανάγλυφη την περίπτωση του πολύκροτου επεισοδίου Ε. Ρίχτερ. Μέ το βιβλίο αυτό θα λάβη γνώση ο αναγνώστης για ένα συμβάν που πριν από μισό αιώνα συνετάραξε όχι μόνο το Πανελλήνιο, αλλά τις Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και στάθηκε άφορμή στην ακόμη περισσότερο περιπλοκή του άκανθώδη ανατολικού ζητήματος.

Έξ άλλου για τους κατοίκους της γύρω από τον Όλυμπο περιοχής, παίρνει μεγαλύτερη σημασία ή εργασία τούτη, γιατί καταδειχνεται ο ρόλος του μυθικού αυτού βουνού που έπαιξε πάντα, από την παλιά εποχή της λατρείας του Δωδεκάθεου μέχρι σήμερα.

Σάν εργάτης τούτου του πονήματος, θα νοιώσω ιδιαίτερη ικανοποίηση, αν ο αναγνώστης χαρή τις σελίδες του σαν μια ιστοριοϋλα του παλιού εκείνου καιρού.

Γιό τή συγγραφή της έρευνας αυτής οι δυσχέρειες στάθηκαν τεράστιες. Καθώς προσπαθήσαμε ν' άντλήσουμε στοιχεία από διάφορες πηγές, δέν σταθήκαμε και τόσο τυχεροί στην έξοικονόμηση αυτών.

Μοναδικά βοηθήματα στάθηκαν τὰ αρχεία του Ύπουργείου Έξωτερικών, της Βιβλιοθήκης της Βουλής, ως και προφορικές παραδόσεις ανθρώπων που Έζησαν τὰ γεγονότα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘ. ΑΔΑΜΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΑΤΑΧΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Πρίν αναγράψουμε όλη τήν πολύκροτη υπόθεση, μέ ποιές συνθήκες έγινε ή σύλληψη και γιατί συνέλαβαν τό Γερμανό Μηχανικό Ε. Ρίχτερ προτιμήσαμε νά παραθέσουμε ένα περιληπτικό σημείωμα, πού νά παρουσιάζονται όλες' οί άπόπειρες κατάχτησης του 'Ολύμπου, ώστε ό άναγνώστης νά σχηματίση μιá ολοκληρωμένη ιδέα τής όλης υπόθεσης.*

ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΚΑΤΑΧΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

‘Ο 'Ολυμπος, παρ' όλη τή μαγεία και αίγλη πού τόν περιβάλλει και πού άσκει ή φήμη του σ' όλόκληρο τόν κόσμο σαν κατοικία του 'Αρχαίου 'Ελληνικοῦ Πάνθεου, βράδυσε πολύ νά ξερευνηθῆ, παρ'ά τήν έπιθυμία τών διαφόρων 'Ελληνικών Κυβερνήσεων, αλλά και τήν έπιθυμία ώρισμένων άλλοδαπών κυρίως όρειβατών, ξερευνητών, έπιστημόνων, βοτανολόγων κ.τ.λ.

Οί λόγοι γιά τούς όποιους δέν έγινε δυνατή ή ξερεύνηση του 'Ολύμπου και ή κατάχτηση τής ύψηλότερης κερυφῆς του (Μύτικας ύψόμ. 2917 μ) είναι πολλοί και διάφοροι. 'Αναφέρω μερικούς.

Πρῶτος λόγος κατά τή γνώμη μου και ό σπουδαιότερος, είναι ή

* Μέ τήν εύκαιρία τής συμπλήρωσης πενήντα χρόνων από τήν έποχή πού καταχτήθηκε ό 'Ολυμπος (2 Αύγούστου 1913) ό συγγραφέας, δημοσίευσε ειδικό άναμνηστικό άρθρο άφιερωμένο στό γεγονός. Τό άρθρο αυτό είχε τήν καλή τύχη νά δημοσιευθῆ ταυτόχρονα (2 Αύγούστου 1963) στις έφημερίδες «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» Λαρίσης, «ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΝΕΑ» Λαρίσης, «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» Βόλου, «ΕΡΕΥΝΑ» Τρικάλων, «ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ» Κατερίνης, «ΕΝΩΣΙΣ» Κοζάνης, «ΦΩΣ» Καίρου, στα περιοδικά «Ο ΠΑΝ» Βόλου, «ΞΕΝΙΑ» 'Αθηνών και φυσικά στη «ΜΙΚΡΑ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ».

μακρά περίοδος τῆς Ὀθωμανικῆς κατοχῆς. Στὴν περίοδο αὐτὴ κυριαρχεῖ πνεῦμα ἀδιαφορίας στὶς ἐπίσημες ἀρχές, σὲ ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐξερεύνηση τῆς κατοικίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δωδεκάθεου.

Δεύτερος λόγος τὸ ἴδιο σπουδαῖος, ἂν ὄχι σπουδαιότερος, εἶναι ἡ χάραξη τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων στὸ ἔτος 1881 μὲ βάση τὴ συνθήκη τοῦ Βερολίνου.

Τρίτος λόγος σπουδαῖος κι αὐτός εἶναι ἡ ἐμφάνιση καὶ ἀπόλυτη κυριαρχία πολλῶν ληστρικῶν ὁμάδων, πού εἶχαν τὰ κρυσφύγετά τους σ' ὀλόκληρο τὸ ὄρεινὸ συγκρότημα τοῦ Ὀλύμπου. Τόσος εἶναι ὁ φόβος καὶ τέτοια ἡ φήμη γιὰ τὶς βιαιότητες τῶν ληστρικῶν αὐτῶν ὁμάδων ὥστε καὶ ἀπλή σκέψη γιὰ ἐξερεύνηση τῆς περιοχῆς νὰ θεωρεῖται παραφροσύνη.

Πρῶτος ἐπισκέπτης, ὑπάρχει μάλιστα ἱστορική μαρτυρία γιὰ τὸ γεγονός, θεωρεῖται ὁ Σουλτᾶνος Μεχμέτ ὁ Δ', μανιώδης κυνηγὸς καθὼς ἦταν ἐπιχείρησε στὰ 1669 μὲ δύναμη στρατοῦ καὶ συντροφιά πολλῶν φίλων κυνηγῶν, καθὼς τὰ ἱστορικὰ ντοκουμέντα μαρτυροῦν, νὰ ἐξερευνήσῃ τὸν Ὀλυμπο καὶ ν' ἀιβεῖθῃ στὴν πιὸ ψηλὴ κορυφὴ του, χωρὶς ὁμως ἀποτέλεσμα. Ἡ ἀπόπειρα τῆς ἀνάβασης ἔγινε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Λιτοχώρου καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴ χαράδρα τοῦ Ἐνιπέα.

Δεύτερη ἀπόπειρα κατάκτησης τοῦ Ὀλύμπου ἔγινε ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸ τοῦ Γαλλικοῦ Ναυτικοῦ Σανιινὶ στὰ 1780.

Τρίτη προσπάθεια ἀναφέρεται τοῦ Ἄγγλου ὀρειβάτη Λήκ στὰ 1806 χωρὶς ἀποτέλεσμα κι αὐτὴ.

Ἦστερα ἀπὸ τέσσερα χρόνια, δηλαδὴ στὰ 1810 ἐπιχείρησαν ἀναβάσεις οἱ Γάλλοι ὀρειβάτες Πουκεβίλ καὶ Ἐλέ (ὁ δεῦτερος στὰ 1856) κι αὐτοὶ ὁμως δέν στάθηκαν περισσότερο τυχεροὶ ἀπὸ τοὺς προηγούμενους σχετικὰ μὲ τὴν κατάκτηση τοῦ Θρυλικοῦ μας Μύτικα, τοῦ Θρόνου τοῦ βασιλιᾶ τῶν Θεῶν, Δία. Ἀκολούθησε καὶ συγκεκριμένα μέχρι τὸ 1911 προσπάθεια γιὰ ἐξερεύνηση ἀπὸ πολλοὺς ἐπιστήμονες—ἐρευνητές, ὁ κατάλογος μάλιστα ὄλων αὐτῶν εἶναι μακρὺς.

Ἔτσι φτάνουμε στὰ 1911 καὶ μάλιστα στὸ μῆνα Ἰούνη. Σημαντικὴ αὐτὴ ἡ χρονολογία ἀναφέρεται στὴν προσπάθεια τοῦ Γερμανοῦ Μηχανικοῦ—Φυσιοδίφη καὶ ὀρειβάτη Ε. Ρίχτερ, γνωστοῦ στοὺς Ἑλληνικοὺς κύκλους γιὰ τὸ ἐπίσῳδιο τῆς σύλληψης καὶ τοῦ διπλωματικοῦ σάλου πού συνέχισεν προκαλέσει καὶ πού συγκίνησε τόσο τὴν Ἑλληνικὴ ὅσο καὶ τὴ διεθνῆ κοινὴ γνώμη.

Ὁ φυσιοδίφης Ε. Ρίχτερ ἔφτασε στὸ γραφικὸ χωριὸ Κοκκινοπλὸς πού βρίσκεται στοὺς πρόποδες τοῦ Ὀλύμπου καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς περιουχῆς τῆς Ἐλασσόνας. Ἀνεβαίνοντας στὸν Ὀλυμπο ἀκολούθησε δρομολόγια μέσα ἀπὸ τὴν τοποθεσία Ρουδι. Ἐκεῖ τὸν συνέλαβε ὁ λήσταρχος Γ. Λιόλιος.

Γιὰ τὸν τρόπο ὁμως, πῶς ἔγινε ἡ σύλληψη καὶ γιὰ τὰ γεγονότα πού ἀκολούθησαν θὰ ἀσχοληθοῦμε στὴ συνέχεια τῆς ἐργασίας μας αὐτῆς πού εἶναι ἄλλωστε κι' ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδόσῆς μας.

2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1913

Τελικὰ ὁ θρυλικὸς Ὀλυμπος καὶ μάλιστα ἡ περίφημὴ του κορυφὴ Μύτικας ὕψομ. 2917 μ. κατακτήθηκαν ὀριστικὰ στὶς 2 τοῦ Αὐγού-
στου 1913. Σέ πολὺ γενικὲς γραμμὲς θ' ἀφηγηθῶμε τό γεγονός.

Σχεδὸν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας, συγκεκρι-
μένα στὰ 1913, δύο Ἑλβετοὶ φιλέλληνες, ὁ Φρειδερίκος Μπουασωνᾶ καὶ ὁ Μπῶπ-Μποβὺ μέ συντροφιά καὶ ὁδηγὸ τὸν Ἑλληνα ὀρειβάτη καὶ κυνηγὸ Χρῖστο Κάκαλο, πού εἶναι γνωστὸς διεθνῶς, ἐπιχείρησαν τὴν ἀνάβαση μέ λαμπρὴ ἐπιτυχία πού εἶχε σάν ἐπιστέγασμα τὴν κα-
τάκτηση τοῦ Μύτικα. Τό γεγονός πανηγυρίστηκε καὶ ἀπασχόλησε τόσο τὸν Ἑλληνικὸ ὅσο καὶ τὸν διεθνῆ τύπο. Μάλιστα τό ἀμερικάνι-
κο περιοδικὸ μέ διεθνῆ φήμη καὶ τεράστια κυκλοφορία «Νάσιοναλ γεο-
γκράφικ Μαγκαζέν» ἀφιέρωσε ὀλόκληρο τεῦχος στὸ γεγονός αὐτό μέ πολλές φωτογραφίες τοῦ πρώτου ὁδηγοῦ Χριστοῦ Κάκαλου ἀπὸ
τό Λιτόχωρο Κατερίνης, καθὼς καὶ φωτογραφίες τῶν κορυφῶν τοῦ
Ὀλύμπου ὅπῳ τὸ περίφημο λεῦκωμα φωτογραφιῶν τοῦ Μπουασωνᾶ.

Ἀμέσως ὕστερα καὶ συγκεκριμένα στὰ 1921 ἔφτασε στὸ χωριὸ Κοκκινοπλὸς, τοῦτη τὴ φορά ὁμως σάν ἀπεσταλμένος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησις, ὁ Αὐστριακὸς Μηχανικὸς καὶ Τοπογράφος **MARCEL KURZ** γιὰ νὰ χαρτογραφήσει τὸν κύριον ὀρεινὸ ὄγκο τοῦ Ὀλύμπου.

Ὁ **KURZ** παρέμεινε στὸ χωριὸ Κοκκινοπλὸς ἀρκετὲς μέρες καὶ φιλοξε-
νήθηκε στὸ ἀρχοντικὸ τοῦ χωριοῦ, τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ. Ἀπο-
τέλεσμα αὐτῆς τῆς ἐργασίας τοῦ **KURZ** ἦταν μία περισπούδαστη με-
λέτη του μέ τίτλο "**LE MONT OLYMPÉ,**" (Τὸ ὄρος Ὀλυμπος) πού εἶδε τό
φῶς τῆς δημοσιότητος τὸ ἔτος 1923. Ἡ ἐργασία του αὐτὴ ἐκδόθηκε
στὴ γαλλικὴ γλῶσσα καὶ ἀπὸ Ἑλβετικὸ ἐκδοτικὸ οἶκο. Στὴ μονογρα-

φία του αὐτῆ ὁ KURZ περιγράφει τὴν πρώτη ἀπόπειρα κατάκτησης τοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ τὸ Γερμανὸ φυσιοδίφη Ε. Ρίχτερ, καθὼς καὶ τὴ σύλληψή του ἀπὸ τὸν Λήσταρχο Γ. Λιόλιο. Αὐτὴ ἡ περιγραφή βασίζεται σὲ προσωπικὴ συνάντηση τοῦ KURZ καὶ Ρίχτερ πού ἐγινε στὴ Ζυρίχη τῆς Ἑλβετίας. Εὐκόλα βγαίνει τὸ συμπέρασμα πὼς οἱ πληροφορίες πού μᾶς δίνει ὁ KURZ στὴ μονογραφία του αὐτὴ θὰ εἶναι αὐθεντικές, γιατί βασίζονται σὲ πρωτογενεῖς μαρτυρίες τοῦ ἴδιου τοῦ Ε. Ρίχτερ.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1927 καὶ μάλιστα ὕστερα ἀπὸ τὴν ὀργάνωση στὴν Ἑλλάδα τῶν πρώτων ὀρειβατικῶν Σωματείων καὶ τὴ συγκρότηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου, πολλὰ φορὲς πατήθηκαν οἱ διαφορὲς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α!

ΠΡΟΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(Μέχρι στίς 6 τοῦ Ὀχτώβρη 1912)

Εἶναι γνωστὸ πὼς ὁ Βαλκανοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1912 εἶναι τὸ φυσικὸ ἀποτέλεσμα τῶν ζυμώσεων πού προκάλεσε τὸ περίφημο «Ἀνατολικὸ ζήτημα ἀπὸ τὸ ἔτος 1878 κί' ἔδῳ. Ὁ Συνασπισμὸς τῶν βαλκανικῶν κρατῶν κατὰ τῆς Τουρκίας πέτυχε χάρις στὴν ἀνώμαλη κατάσταση, μὲ τίς ἀνατροπὲς καὶ στάσεις, πού κρατοῦσαν τότε στὴν Τουρκικὴ ἐπικράτεια καθὼς καὶ στοὺς πειραματισμοὺς τῶν Νεοτούρκων πού ὀδήγησαν τὴν Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία σὲ παρακμὴ καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Μακεδονίας σὲ ἀπόγνωση. Ἡ ἀναρχία εἶχε ἐγκατασταθεῖ στὴ Μακεδονία. Φόνοι καὶ ληστείαι ἀναγγέλλονταν καθημερινά, ἐνῶ οἱ Τουρκικὲς ἀρχεὲς ἦσαν ἀνίκανες νὰ ἐπιβάλλουν τὴν τάξη. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν κατάσταση ὑπογράφηκε ἡ Συμμαχία μεταξὺ Ἀθηνῶν Σόφιας—Βελιγράδι. Ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν συμμαχία αὐτὴ κηρύχθηκε ὁ πόλεμος ὁ Βαλκανοτουρκικὸς στίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Ἀνάμεσα στὰ ἐπεισόδια πού γίνονταν καθημερινά στὴ Μακεδονία εἶναι καὶ ἡ ὑπόθεση τοῦ Ε. Ρίχτερ πού τόσο προσεχτικὰ διοργάνωσαν ἡ Διπλωματικὴ καὶ ἡ Στρατιωτικὴ Ὑπηρεσία τῆς τότε μικρῆς σὲ ἔκταση ἀλλὰ μεγάλης σὲ ψυχικὸ θάρρος Ἑλλάδας.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΦΙΞΗ ΤΟΥ ΡΙΧΤΕΡ

Ζεφυλλίζοντας την έπιτηρίδα του 'Αλπινιστικού 'Ελβετικού 'Ομίλου βλέπουμε δημοσιευμένες τις έντυπώσεις του Ε. Ρίχτερ από την πρώτη προσπάθεια κατάκτησης του 'Ολύμπου στά 1909. Βλέπουμε ακόμα, πώς πριν έπιχειρήση την ανάβαση, ό Ρίχτερ είχε άσχοληθή για πολύ μέ ό,τι σχετικά για τόν "Όλυμπο περιείχε ή διεθνής βιβλιογραφία. Φιλοδοξία του ήταν ή πραγμάτωση του όνειρου, ή έξερεύνηση και κατάκτηση του γνωστού αλλά άπάτητου Θρυλικού 'Ολύμπου, τής κατοικίας του 'Ελληνικού Πάνθεου.

Πράγματι στις 14 του Μάη 1909 ό Ρίχτερ φθάνει στή Θεσσαλονίκη, άμέσως ύστερα έπιβιβάζεται σ' ένα καΐκι, διασχίζει τόν Θερμαϊκό μέ πλώρη προς Λιτόχωρο. 'Εδω, άφου πρώτα έξασφάλισε την συνοδεία δύο Τούρκων χωροφυλάκων για κάθε ένδεχόμενη άνεπιθύμητη συνάντηση μέ τούς ληστές, όδεύει ίσα για τό μοναστήρι του 'Αγίου Διονυσίου. Οί καλόγεροι του Μοναστηριού γνώριζαν την κορυφή του Προφήτη 'Ηλία και μόνο, μάλιστα κάθε χρόνο στις 20 του 'Ιούλη, μέρα γιορτής του Προφήτη, άνέβαιναν στήν κορυφή και λειτουργούσαν. Οί καλόγεροι άποτρέπουν τόν Ρίχτερ και προσπαθούν νά τόν πείσουν νά παραιτηθή από την προσπάθεια κατάκτησης του Μύτικα, είναι σίγουροι πώς ή προσπάθεια αυτή θ' άποτύχη για τόν λόγο ότι οι κορυφές του 'Ολύμπου ήταν σκεπασμένες μέ χιόνια. Φαίνεται πώς οι λόγοι τών καλογέρων δέν ήταν και τόσο πειστικοί ώστε νά κάμψουν τη θέληση του έξερευνητή μας. Τό άλλο πρωί ή ομάδα ξεκίνησε για τις κορυφές του γέρυ "Όλύμπου πούναι στόν κόσμο ξακουσμένος. Στο δρόμο έγκαταλείπεται από τούς συνοδούς του γιατί άπαγορευτήθηκαν και άπόκαμαν από την πορεία. 'Ο Ρίχτερ όμως δέν ύποχωρεί. 'Αποφασίζει ν' ακολουθήση μόνος του τό δρομολόγιο, χαρακτηριστικό κι αυτό του θάρρους και τής ένεργητικότητάς του. "Ετσι έγκαταλειμμένος και έντελώς μόνος ό Ρίχτερ άποφασίζει ν' άναρριχηθή στο βουνό πού δεσπόζει από τό βορρά και πού έχει τό όνομα σήμερα «Παλημοναστήρι» (ύψομτ. 2.815 μ.) Τό βράδυ άποφασίζει νά διανυκτερεύση σέ μια από τις πλαγιές του Μύτικα μέ την έλπίδα πώς θα μπορούσενά συνεχίση την προσπάθεια τής ανάβασης τό άλλο πρωί. Τό άλλο πρωί όμως έγκαταλείπεται από τις δυνάμεις του και τό θάρρος του. Παίρνει

τήν απόφαση τῆς ἐπιστροφῆς, μέ τήν ἐλπίδα πῶς τήν ἐπόμενη χρονιά θά ξανάρθη καί θά ἐπαναλάβη τήν προσπάθεια. Στήν ἐπιστροφή του ἀκολουθεῖ ἀντίθετη κατευθύνση, θέλει νά γυρίση ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἐλασσόνας καί ἄν μπορούσε τό βράδυ νά διανυκτερεύση στήν Ἱστορική Μονή τοῦ Σπαρμοῦ. Φοβήθηκε τούς ληστές τῆς περιοχῆς. Ἔτσι ἀλλάζει δρομολόγιο καί μόνος, ἐξαντλημένος, μέ δυνάμεις πού τόν ἐγκαταλείπουν κατευθύνεται στό χωριό Καρυά. Ἐκεῖ τόν ὑποδέχεται ἕνας Τοῦρκος ἀξιωματικός, νοικιάζει ἕνα ἄλογο γιατί δέν μπορεῖ νά σταθῆ στά πόδια του καί ἀφοῦ περνᾷ ἀπό τό Νεζερό κατευθύνεται στή σιδηροδρομική γραμμή γιά νά φτάση τελικά στή Λάρισα. Φτάνει, ὕστερα ἀπό τόσες ταλαιπώριες, στήν πατρίδα του Γερμανία. Τόν βασιανίζει ὁμως συνέχεια ἡ σκέψη καί τό ὄνειρο τῆς ἐξερεύνησης τοῦ πιό γνωστοῦ καί πιό ἀνεξερεύνητου ὄρους στόν κόσμον, τοῦ Ὀλύμπου. Τόν χειμῶνα πού ἀκολούθησε συνέχισε τίς ἔρευνες καί τίς ἀναζητήσεις του στήν βιβλιογραφία τήν σχετική μέ τόν Ὀλυμπο. Μεθοδικά καί μέ σύστημα, ἀφοῦ πρῶτα ἐξασφάλισε τήν ἐνίσχυση διαφόρων ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων τῆς πατρίδας του, τήν ἐπόμενη χρονιά ἐπιχειρεῖ τήν δεύτερη ἐξερευνητική ἀνάβαση τοῦ Ὀλύμπου.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑΧΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Στή δεύτερη προσπάθειά του γιά τήν κατάκτηση καί ἐξερεύνηση τοῦ Ὀλύμπου δέν στάθηκε περισσότερο τυχερός ἀπό τήν πρώτη ἀπόπειρα, κέρδισε ὁμως σέ προσωπική ἐμπειρία καί προσωπικά βιώματα. Στήν δεύτερη προσπάθειά του γιά ν' ἀνεβῆ στό βουνό συνοδεύεται ἀπό δύο φίλους του, τόν **ARNOLD SAMUEL** ἀπό τή Βρέμη καί τόν **HENRY BAUCH** καί ἀκολουθεῖ δρομολόγιο Κοκκινόπλος—Ρουδι. Ἄς παρακολουθήσουμε ὁμως τή ὁδοδρομὴ πού ἀκολούθησε ὁ Ρίχτερ μέ τή συντροφιά του ἀπό τήν μέρα πού ἔφτασε στή Θεσσαλονίκη.

Ἦταν μήνας Μᾶης. Τό ἡμερολόγιο ἔδειχνε πῶς εἶχαν περάσει 9 μέρες ἀπό τόν μήνα αὐτό στό 1910, ὅταν τό караβάνι ξεκίνησε ἀπό τή Θεσ)νίκη καί τό βράδυ τῆς ἴδιας μέρας ἀποβιβάσθηκε στή Βρωμερή Κατερίνης. Στίς 10 τοῦ Μᾶη ξεκίνησε ἀπό τήν Κατερίνη, ἀκολούθησε τόν δρόμον τῆς Πέτρας καί φθάνει στό χωριό Ἄγιος Δημήτριος. Τήν

ἄλλη μέρα τό πρωί βρίσκεται στόν Κοκκινοπλό ἀφοῦ ἀκολούθησε τό δρόμο ἀπό τήν τοποθεσία Κουπάνες. Στόν Κοκκινοπλό τόν σύστησαν καί ζήτησε νά φιλοξενηθῆ στό σπίτι τοῦ προύχοντα τοῦ χωριοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ προέδρου τῆς μυστικῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Κοκκινοπλοῦ, ἐμπόρου τό ἐπάγγελμα. Φιλοξενεῖται στό ἀρχοντικό τοῦ Μαρωνίδη τρεῖς μέρες, ὑψομετρεῖ τό σπίτι του καί στίς 13 τοῦ Μᾶη, παρά τόν ἀπειλητικό οὐρανό ἡ συνοδεία ἐνισχυμένη μέ τρεῖς Κοκκινοπλίτες ἀγωγιάτες ξεκίνησε γιά τήν ἀνάβαση, μέ τήν ἐνδόμυχη εὐχή καί προσμονή πῶς τούτη τή φορά θά ἦταν τυχερότερος ἀπό τή προηγούμενη. Γιά τήν ἀνάβαση ἀκολουθεῖ τή διαδρομή ἀπό τό μονοπάτι «Σμέου». Φθάνει στήν πλαγιά «Καφενεῖο» καί συνέχεια ἀκολουθεῖ τήν τοῦ Λιτοχώρου γιατί φοβήθηκε ἀνάβαση στό Μύτικα ἐπειδή ἡ νέφωση ἦταν πυκνή καί ἡ ὄρατότητα πολύ μικρή. Κατηφόρισε, ἔφθασε στό Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Διονύση. Ἐκεῖ συνάντησε καί πάλι τοὺς φιλοξενους μοναχοὺς πού τόν ὑποδέχονται μέ ἀγάπη καί χαρά. Ὁ ἴδιος ὁ Ρίχτερ, περιγράφοντας τίς ἐντυπώσεις τῆς δεύτερης προσπάθειας, ὀνομάζει αὐτή τήν ἀνάβαση «ἀποτυχία τοῦ 1910». Ἀποχαιρετώντας ὁμως τοὺς φίλους του δήλωσε πεισματικά πῶς θά ἐπανέλθῃ τοῦ χρόνου γιά τήν κατάκτηση τοῦ Ὀλύμπου.

ΤΡΙΤΗ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑΧΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ Ε. ΡΙΧΤΕΡ

Κράτησε τήν υπόσχεσή του ὁ Γερμανός ἐπιστήμονας. Δύο παράγοντες κατά τή γνώμη μας τόν ὀδήγησαν στήν τρίτη ἀπόπειρα τῆς ἀνάβασης. Ὁ ἓνας εἶναι ἡ ἔφεση γιά μάθησι, τό ἐπιστημονικό του δαιμόνιο, ὁ ἄλλος εἶναι τό φυλετικό στοιχεῖο πού τοὺς διακρίνει, ἐννοῶ τήν ἐπιμονή καί ὑπομονή τῆς φυλῆς.

Βρισκόμαστε στίς 20 τοῦ Μᾶη στά 1911. Ὁ Ε. Ρίχτερ φτάνει στή Θεσ)νική χωρίς νά μπορέσῃ νά βρῆ συντροφιά. Τό βράδυ τῆς ἴδιας μέρας φτάνει στήν Κατερίνη, ἐδῶ σχηματίζει τήν συνοδεία του, πού τήν ἐνισχύει μέ 4 χωροφύλακες. Ἀφοῦ λοιπόν μέ κάθε λεπτομέρεια προετοιμάσθηκε, ἀναχωρεῖ ἀπό τήν Κατερίνη ἀκολουθώντας καί πάλι τό δρόμο τῆς Πέτρας καί φθάνει στόν Κοκκινοπλό. Ἐδῶ φιλοξενεῖται καί

πάλι στό άρχοντικό του Γιάννη Μαρωνίδα, φίλο του παληό από την προηγούμενη φιλοξενία στό σπίτι του. Έπειδή έκείνη άκριβώς τήν έποχή είχε χιονίσει σέ ύψόμετρο 1900 μέτρα ύποχρεώθηκε από τά πράγματα καί γιά άσφαλέστερη πορεία νά παρατείνει τήν παραμονή του στό σπίτι του Μαρωνίδα γιά μερικές μέρες.

ΕΙΔΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ

Μέ τόν έρχομό του Ρίχτερ στή Θεσ)νίκη καί τήν θεώρηση του Διαβατηρίου του στό Έλληνικό προξενείο τής Θεσ)νίκης είδοποιείται συγχρόνως καί ή κατασκοπεία του Έλληνικού Γενικού Έπιτελείου Στρατου. Άμέσως μετά είδοποιείται ό "Έλληνας πρόξενος Έλασσόνας Λεωνίδας Χρυσαιθόπουλος. Τόν είδοποιούν οί Έλληνικές Στρατιωτικές Υπηρεσίες Λαρίσης, νά διοργανώση τήν άπαγωγή του Ε. Ρίχτερ μέ τήν άυστηρή προειδοποίηση πώς δέν θα έπρεπε γιά κανένα λόγο νά εισέλθουν οί άπαγωγείς σέ χώρο τής Έλληνικής Έπικράτειας πού τά όροθετικά της σήματα βρίσκονταν τότε στή Λοφοσειρά τής Μελούνας όπως είχαν καθορισθή από τήν συνθήκη του Βερολίνου του 1881.

ΚΑΛΕΙΤΑΙ Ο Γ. ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ

Γιά νά πετύχει άπόλυτα ή έπιχείρηση αύτή πού πολλά προσδοκούσε ή Έλληνική Κυβέρνηση, προηγήθηκε στάδιο συννεοήσεων καί προπαρασκευών.

Τόν σπουδαιότερο ρόλο στήν έπιχείρηση «άπαγωγή του Ρίχτερ» θα έπωμίζονταν ό άνθρωπος πού φιλεξενούσε τόν Ρίχτερ. Ήταν ό ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ, πρόσωπο μέ φήμη καί μεγάλη έχτίμηση ήταν άνθρωπος πού ξεχώριζε γιά τή σύνεση καί τήν όξυδέρκεια, άν σ' αυτό προσθέσουμε τήν οικονομική του άνεση, ήταν έμπορος τής περιοχής Κοκκινοπλου, καί τήν έγκράτεια στους λόγους, δέν μπορούμε παρά νά ύπογραμμίσουμε τήν πρώτη μεγάλη έπιτυχία, τήν καλή άρχή μ' άλλα λόγια, του Έλληνα πρόξενου Λεωνίδα Χρυσανθόπουλου. Έκτός όμως από τά προσόντα αυτά ό ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ διέθετε κι' έ-

να ἀκόμα ἐξ ἴσου σημαντικό. Εἶχε μεγάλο κύκλο γνωριμιῶν καί σ' ὄλες του τίς συναναστροφές κατόρθωνε πάντα νά ἐπιβάλλεται, νά ἐμπνέη σεβασμό χάρη στή δύναμη καί τήν πειθῶ τῶν λόγων. Ἦταν ἀνθρώπος πού θά μπορούσε θαυμάσια νά βοηθήσῃ τίς Ἑλληνικές ἀρχές πού ἀπό καιρό προετοιμάζονταν γιά τήν τελική ἀναμέτρηση μέ τίς Τουρκικές δυνάμεις. Γι' αὐτό καί τόν ὀνόμασαν πρόεδρο τῆς ἑπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Κοκκινοπλοῦ.

Καλεῖται λοιπόν ὁ ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ μέ σῆμα στό Ἑλληνικό Προξενεῖο Ἐλασσόνας. Παράλληλα φθάνει στό Προξενεῖο καί Ἑλληνας ἀξιωματικός μέ πολιτική περιβολή, πού κατόρθωσε καί πέρασε κρυφά τὰ σύνορα ἀπό τήν πλευρά τῆς Τσαριτσάνης. Ἡ συνάντηση τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ μέ τόν Ἑλληνα ἀξιωματικό εἶχε καθορισθῆ νά γίνῃ τὸ πρῶτὸν στίς 24 τοῦ Μάη 1911 στό Ἑλληνικό Προξενεῖο Ἐλασσόνας, πού στεγάζονταν τότε στό σπίτι τοῦ Σάνδα στό συνοικισμό Ἀμπελοκήπων (Βαρόσι) Ἐλασσόνας. Ἐκεῖ ὁ πρόξενος τοῦ ἀποκάλυψε τὸ σκοπὸ τῆς τόσο βιαστικῆς πρόσκλησης. Μέ δύο λόγια τοῦ εἶπε πῶς «πρὲνὰ συλληφθῆ ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμονας Ε Ριχτερ καί μάλιστα ἀπὸ τοὺς ληστές τοῦ Ὀλύμπου». Ἡ κατάσταση ἦταν σοβαρὴ ὅσο καί ἐπείγουσα καί δὲν χωροῦσαν ταλαντεύσεις. Ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ ἔπρεπε γρήγορα χωρὶς περιστροφές νά καθορίσῃ τὴ θέση του καί τὸ βαθμὸ τῆς βοήθειας πού θά μπορούσε νά προσφέρῃ στήν περίπτωσιν αὐτή. Ἀναβολὴ δὲν χωροῦσε. Τὴν ὥρα πού οἱ δύο συνομιλητές του, ὁ Ἑλληνας πρόξενος Χρυσανθόπουλος καί ὁ Ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, πού δυστυχῶς μᾶς εἶναι ἀγνωστο τὸ ὄνομα του παρ' ὄλες τίς ἔρευνες πού κάναμε δὲν κατορθώσαμε νά πληροφορηθοῦμε τίποτα τὸ συγκεκριμένο, κρέμονταν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ καί περιμέναν μέ ἀγωνία καί δικαιολογημένο ἐκνευρισμὸ τὴν ἀπάντησιν, ὁ Πρόεδρος τῆς Μυστικῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς Κοκκινοπλοῦ στάθμιζε καταστάσεις καί ξεδιάλυνε τὰ ἀλληλοσυγκρουόμενα συναισθήματα. Φιλοξενία καί παράδοσιν τοῦ φιλοξενουμένου στοὺς ληστές ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, πατριωτισμὸς καί καθῆκον πρὸς τὴν πατρίδα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Δύσκειλες, στιγμές, φοβερότὸ διλλημα ὄχι ὅμως τόσο βαρὺ γιά τοὺς ὤμους τοῦ ἀγνωστοῦ πατριώτη. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ δὲν μετροῦσε τὴ φιλοξενία, μετροῦσε τὸ καθῆκον τοῦ Ἑλληνα, τοῦ κάθε Ἑλληνα, πρὸς τὴν πατρίδα τὴν σκλαβωμένη. Ζωηρὰ σήκωσε τὸ κεφάλιν ψηλά καί μέ σταθε-

ρή φωνή πού δέν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίες καί ταλαντεύσεις εἶπε τὸ ναι καὶ ἔθεσε τὸ ἄτομό του στὶς διαταγές καὶ ὑποδείξεις τῶν δύο συνομιλητῶν του. Εἶπε στοὺς συνομιλητὲς του «Θὰ γίνουν ὅλα ὅπως θέλετε καὶ πιστεύω πὼς θὰ πᾶνε καλά, ἂν καὶ σεῖς δεχθῆτε ἓνα ὄρο μου.» Ταραχθῆκε ὁ Πρόξενος, ξαφνιασθῆκε ὁ Ἀξιωματικὸς καὶ μὲ γρήγορες ἐρωτηματικὲς ματιές σπάθιζαν τὸ πρόσωπο τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ. Ἦθελαν νὰ μάθουν, νὰ μαντεύσουν τί ζητοῦσε, ποιὸς θὰ ἦταν ὁ ὄρος τοῦ ἔμπορου ἀπ' τὸν Κοκκινοπλὸ μὲ τὴ σβέλτη ματιά. Τὸν ΜΑΡΩΝΙΔΗ ὁμως ὄλα τοῦτα τὰ καμῶματα τῶν συνομιλητῶν του δέν στάθηκαν ἱκανὰ νὰ τὸν πτοήσουν. Σταθερὰ, καθαρὰ, μὲ στέρεη φωνή, πού ἦταν σὰν νὰ ὑποδῆλωνε πὼς δέν δέχεται καμμιά ἀντίρρηση, καμμιά ὑποχώρηση, κανένα συμβιβασμὸ ἔθεσε τὸν ὄρο του μὲ δύο λέξεις. «Δέχομαι, εἶπε, μὲ τὸν ἀπαράβατο ὄρο πὼς ὅταν συλληφθῆ ἀπὸ τρύς ληστές, πρῶτον δέν θὰ διατρέξῃ κίνδυνο ἢ ζωὴ του καὶ δεύτερο πὼς θὰ τὸν περιποιηθοῦν. »

Ἦταν ὀλοφάνερο πὼς ἂν ὁ Ἕλληνας πρόξενος δέν δέχονταν τὸν ὄρο αὐτὸ καὶ δέν προθυμοποιούνταν νὰ δώσῃ ἐγγυήσεις ἢ συμφωνία θὰ ναυαγοῦσε καὶ ἡ ἐπιχείρηση θὰ ματαιώνονταν. Καὶ μόνον ἡ ἀνάλυση τοῦ ὄρου πού ἔθεσε ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ φθάνει γιὰ νὰ προσδιορίσουμε τὸν ἄνθρωπο. Τετραγωνικὴ, φωτισμένη λογικὴ καὶ ἀνθρωπιὰ. Δυὸ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα πού συνθέτουν τὴν ψυχοσύνθεσιν τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ, τοῦ ἀνθρώπου, πού φιλοξένησε τὸν Ε. ΡΙΧΤΕΡ καὶ πού θὰ διαδραμάτιζε σπουδαῖο ρόλο, ἴσως τὸ σπουδαιότερο στὴν ἐπιχείρηση τῆς ἀπαγωγῆς.

Ἀφοῦ ἀναγκάστηκαν ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ τὴν «ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενοι» δέχτηκαν τὸν ὄρο, ἔδωσαν καὶ τίς ἀπαραίτητες ἐγγυήσεις καὶ ἡ συζήτηση προχώρησε. Ὑστερα ἀπὸ σκέψεις καὶ ἀνταλλαγὴ γνωμῶν ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ προτείνει σὰν πιὸ κατάλληλο πρόσωπο πού θὰ ἔκανε τὴν ἀπαγωγή τὸν ἀρχιληστή Λιόλιο. Κι' αὐτό, γιατί γινώριζε πὼς ἦταν ἄριστος σκοπευτὴς καὶ ψυχραίμος ἀρχηγός. Γινώριζε ὁμως καὶ κάτι ἀκόμα ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ, πού ἀσφαλῶς βάρυνε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο στὸ νὰ πάρῃ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ καὶ νὰ ὑποδείξῃ τὸν Λιόλιο. Γινώριζε λοιπὸν πὼς ὁ Λιόλιος τὸν τελευταῖο καιρὸ εἶχε μετανιώσει καὶ ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴ ζωὴ τῶν ληστῶν. Πάντοτε σὲ κάθε εὐκαιρία ἔλεγε πὼς «ὅταν θὰ ῥθῆ τὸ Ἑλληνικὸ, ἢ ἀπελευθέρωση, τότε θὰ παρουσιασθῶ, θέλω νὰ γίνω νομιμόφρων». Ἦταν λοιπὸν,

ὅπως μαντεύη ὁ ἀναγνώστης, τῆς ἐργασίας αὐτῆς, μοναδική εὐκαιρία γιὰ τὸ ΜΑΡΩΝΙΔΗ νὰ ἐκμεταλλευτῆ τὴν ψυχικὴ κατάστασιν τοῦ Λιόλιου. Ἡ πρότασις ἔγινε δεχτή καὶ ἀναθέτουσιν τὸν ΜΑΡΩΝΙΔΗ νὰ συναντηθῆ μετὰ τὸν Λιόλιο γιὰ νὰ τὸν πείσῃ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐπιχείρησιν. Ὅπως ἦταν φυσικὸ ὁ Μαρωνίδης δέχεται καὶ ὑπόσχεσιν νὰ φέρῃ σὲ αἴσιον τέρμα τὴν ὅλην ἐπιχείρησιν. Ἀφοῦ συζήτησαν καὶ τίς τελευταῖες λεπτομέρειες καὶ πῆρε ὅλες τίς ἐντολὰς, ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ἐλασσόνα τίς ἀπογευματινὰς ὥρας στίς 25 τοῦ Μάη καὶ τὸ βράδυ τῆς ἴδιας μέρας φθάνει στὸ χωριὸ Πύθιο (Σέλος). Ἐκεῖ τρέχει νὰ συναντήσῃ τὸν φίλον τοῦ Δημήτρη Ἰωάν. Ἀδάμου πρόεδρον τῆς τοπικῆς ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐνημερώνει τὸν Δημήτρη Ἀδάμου γιὰ τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἀπαγωγῆς καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ τὸ ἴδιον βράδυ σὲ πολὺ προχωρημένη ὥρα ἀναχωρεῖ μετὰ κάθε μυστικότητά, ὅπως ἄλλωστε εἶχε φθάσει στὸ Πύθιο, γιὰ τὸ Κοκκινοπλὸ. Ἐδῶ τὴν ἄλλην μέρα πρῶτῃ—πρῶτῃ καλεῖ στὸ σπίτι του μετὰ κάθε συνωμοτικὸν καὶ μυστικὸν τρόπον τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς. Σ' αὐτούς ἐκθέτει τὴν κατάστασιν καὶ ἀφοῦ ζήτησε τὴν συμπαράστασίν των γιὰ νὰ φέρῃ σὲ αἴσιον πέρας τὴν ἐντολήν ποῦ τοῦ ἀνέθεσαν καὶ ποῦ δέχτηκε σὰν καλὸς πατριώτης ζήτησε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς νὰ εἰδοποιηθῆ ὁ Καπετὰν Λιόλιος. Ἐνας ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ὁ πιὸ νέος ἀναλαμβάνει τὸ ἔργον αὐτό. Φεύγει ἀμέσως ὅσο πιὸ γρήγορα μποροῦσε γιὰ τὸ κρυσφύγετον τοῦ ληστῆ, μετὰ σκοπὸν νὰ τὸν συναντήσῃ καὶ νὰ τῷ πῆ πῶς τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τὸν περιμένουν γιὰ τὰ τοῦ ἀνακοινώσουσιν κάτι σπουδαῖον. Ὁ Λιόλιος πείθεται, κατεβαίνει στὸ χωριὸν καὶ κατευθύνεται στὸ σπίτι τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ μετὰ συντροφίαν τὸ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς. Ἐδῶ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἀναπτύσσει τὸ σχέδιον τῆς ἀπαγωγῆς τοῦ Γερμανοῦ Ἐπιστήμονα Ρίχτερ καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀπαγωγῆς, καθὼς καὶ τὸν διεθνῆ ἀντίκτυπον ποῦ προσδοκοῦσε ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό. Φροντίζει ὁμως παράλληλα νὰ τοῦ τοιῆσιν πῶς πρέπει μετὰ κάθε θυσίαν νὰ μὴν κινδυνεύσῃ ἡ ζωὴ τοῦ Ρίχτερ καὶ νὰ τὸν περιποιούνηται. Ἀφοῦ συζήτησαν καὶ τὴν τελευταίαν λεπτομέρειαν, ἀποφάσισαν νὰ μὴ σπῶσιν τὴν ἐπιχείρησιν καὶ τοὺς Γιώργον Γιαμούζην καὶ Βασ. Μπαλούκα, Κοκκινοπλίτες κι' αὐτοὶ, γιὰτὶ αὐτοὶ θὰ ἦσαν οἱ συνοδοὶ τοῦ Ρίχτερ στὴν προσπάθειάν του νὰ κατακτήσῃ τὸ θρόνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Δωδεκάθεου.

27 ΤΟΥ ΜΑΗ 1911 - ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΡΙΧΤΕΡ

Ὁ γρήγορος ρυθμός τῆς ἐπιστροφῆς, ἡ ταχύτατη ἐνημέρωση τῶν μελῶν τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ληστή Λιόλιου ἐξηγοῦνται καὶ δικαιώνονται μὲ τὴν ἡμερομηνία πού πιὸ πάνω ἀναφέρουμε.

Φαίνεται πὼς ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ γνῶριζε τὴν ἡμερομηνία πού ὁ Ρίχτερ θὰ ἔκανε τὴν πρώτη δοκιμαστικὴ προσπάθεια ν' ἀνέβη στὴν κορυφὴ «Φλάμπουρο» στίς 27 τοῦ Μαῆ γι' αὐτό καὶ ἔσπευσε. Εἶναι φανερό πὼς δὲν τοῦ ἔμενε χρόνος. Τὰ πάντα λοιπὸν ἦταν ἔτοιμα. Ὁ Ρίχτερ ξεκινᾷ γιὰ τρίτη κατὰ σειρά φορὰ σὲ μιὰ προσπάθεια κατάκτησης καὶ ἐξερεύνησης τοῦ Ὀλύμπου. Αὐτὴ τὴ φορὰ συνοδεύεται ἀπὸ δύο Κοκκινοπλίτες, τὸν Γιώργο Γιαμούζη καὶ Βασίλη Μπαλούκα καὶ δύο Τούρκους χωροφύλακες. Φθάνει μέχρι τὴν τοποθεσία «Φλάμπουρο». Στό γυρισμό ἢ συνοδεία ξεκουράζεται στὴν πηγὴ «Ροῦδι». Ἡ νύχτα δὲμως πλησιάζει καὶ πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀπότομα ἀκούγονται δύο πυροβολισμοὶ ἐνῶ ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο Τούρκους χωροφύλακες σωριάζεται νεκρός. Ἀμύνεται ὁ δεύτερος χωροφύλακας καὶ οἱ πυροβολισμοὶ γίνονται πυκνότεροι, ἐνῶ ὁ ἔχθρὸς μένει ἀθέατος. Πρὶν συνέλθουν ἀπὸ τὴν ἐκπληξή τους ὁ Ρίχτερ καὶ οἱ συνοδοὶ του βλέπουν νὰ σωριάζεται νεκρός καὶ ὁ δεύτερος Τούρκος χωροφύλακας. Ἀμέσως ξεπετιοῦνται ἕξ (6) ἄνδρες μὲ ἀρχηγὸ τους τὸν Λιόλιο καὶ κατευθύνονται πρὸς τὸν Ρίχτερ, πού δὲν προβάλλει καμμιά ἀντίσταση γιὰτὶ καταλαβαίνει πὼς θὰ ἦταν χαμένη ὑπόθεση. Ζέρει πὼς βρίσκεται στὰ χέρια τῶν ληστῶν καὶ πὼς δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ τίποτα ἀπὸ μέρους αὐτῶν. Ἀφοῦ βεβαιώθηκαν οἱ κλέφτες γιὰ τὸν θάνατο τῶν δύο Τούρκων χωροφυλάκων στήνουν ἕνα μικρὸ πρόγευμα πού τό μοιράζονται μὲ τὸν καινούργιο φιλοξενούμενό τους. Ἀπ' ἐκεῖ ὀδηγοῦν τὸν αἰχμάλωτό τους στὰ βάρη τῆς τοποθεσίας «Σταλαματιὰ» στό βάρησ αὐτοῦ τοῦ λαιμοῦ πού ἦταν σκεπασμένος μὲ νησίδες ἀπὸ χιόνια, πού μὲ πολὺ προσοχὴ τίς ἀποφεύγουν γιὰ νὰ μὴν ἀφήσουν ἴχνη. Ἀπὸ τὴν ἐξοδο τῆς Σταλαματιᾶς καταλήγουν στὴ λαγκαδιὰ πού ἀπλώνεται ἀπὸ τὸν Κοκκινοπλὸ ἴσα μὲ τό Σέλος (Πύθιον). Ἐδῶ, ὅπως εἶχε συμφωνηθῆ καὶ γιὰ τὴν ἐνημέρωση τῶν μελῶν τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς, ἀνάβονται συνηματικὲς φωτιές. Ὅσο βρίσκονται κοντὰ στό χωριὸ Σέλος ἓνας ἀπὸ τοὺς ληστὲς φεύγει μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ μπῆ μέσα στοῦ χωριὸ γιὰ νὰ δώσει στὸν Δημ. Ἀδάμου στὰ

Ίδια του τά χέρια, — ξέρουμε πώς είναι πρόεδρος τῆς τοπικῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς, — γράμμα τοῦ Λιόλιου πού ἀναφέρει στό Ἑλληνικό προξενεῖο Ἐλασσόνας τήν σύλληψη τοῦ Ρίχτερ*. Τό σημεῖωμα δόθηκε καί ἡ συμμορία ξεκίνησε ἀμέσως μέ κατεύθυνση τῆ Μελοῦνα. Γιά τόν Ρίχτερ πού γνώριζε τήν περιοχή, γιατί εἶχε μελετήσει μέ προσοχή στοὺς χάρτες ὀλόκληρη τήν περιφέρεια, ἦταν εὐκόλο νά προσανατολισθῆ μέ περισσότερη εὐκολία τίς βραδυνές ὥρες ἀπό τά φῶτα τοῦ Τιρνάβου. Ἡ πορεία ὁμως σταμάτησε ὑποχρεωτικά, γιατί ὁ Καπετάν Λιόλιος διαπίστωσε σημάδια κόπωσης τοῦ Ρίχτερ. Ἀποφασίζουν λοιπόν νά ἐφαρμόσουν τό σύστημα τῆς μικρᾶς ξεκούρασης, ἐνῶ παράλληλα ἀκολουθοῦν συχνά ἀντίθετες νυχτερινές πορεῖες μέ μοναδικό σκοπό νά φέρουν σύγχυση στόν προσανατολισμό καί τήν στοίχιση δρομολογίου τοῦ Ρίχτερ. Στό διάστημα αὐτό φυσικά οἱ Τουρκικές ἀρχές, μόλις πληροφορήθηκαν τή σύλληψη τοῦ Ρίχτερ καί τόν φόνο τῶν δύο Τούρκων ἀστυνομικῶν, κινητοποιοῦνται.

Ἀρχοντικό τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ στόν Κοκκινοπλό ὅπου φιλοξενήθηκε δύο φορές ὁ Ε. Ρίχτερ. Τό σπίτι πурπολήθηκε στή κατοχή ἀπό τοὺς Γερμανούς.

* Τό γράμμα τοῦ Λιόλιου πρὸς τόν Δημ. Ἀδάμου ἔχει ἔτσι:

Ἀγαπητέ Μήτσου

Τοῦν Φράγκου (Εὐρωπαϊόν) τοῦν πιάσαμε Νά στίλις Μπουσούλα (σημεῖωμα) στοῦν Πραματεβτή στήν Ἐλασσόνα. Κατάλαβις.

Γ. Λιόλιου

Ἀντιγράψουμε sic τό γράμμα πού βρίσκεται στά χέρια μας.

* Ὅλες οἱ χρονολογίες τῶν κειμένων μπαίνουν μέ τό παλιό ἡμερολόγιο.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Εύκολο είναι στον άναγνώστη νά αντιληφθῆ τό σκάνδαλο σ' ὄλο τό μέγεθος, ποιές ἦταν οἱ διπλωματικές συνέπειες καί πόσο ξέπεσε στό μάτια τῆς διεθνῆς κοινῆς γνώμης, ἡ δύναμη τῶν Τουρκικῶν ὄπλων. Πρὶν ὅμως προχωρήσουμε στήν περιγραφή τοῦ διπλωματικοῦ ἐπεισοδίου πού ἀκολούθησε ἄς ἀφήσουμε τὸν ἴδιον τὸν Ρίχτερ νά μᾶς περιγράψῃ τὴν περιπέτεια τῆς σύλληψης του: « Σέ λίγες μέρες, ἀφηγεῖται ὁ Ρίχτερ, ὄλα τὰ σύνορα καταλήφθηκαν ἀπὸ Τουρκικά στρατεύματα. Ἦταν μιὰ γραμμὴ στρατοῦ πού ἀρχίζε ἀπὸ τὴν Πίνδον καί σταματοῦσε στό Αἰγαῖο πέλαγος. Μιὰ μέρα πέρασε, λίγα μόλις μέτρα μακρύτερα, ἀπὸ τό κρυσφύγετο τῶν ληστῶν τουρκικὴ περιπόλος. Ἦθελα πολὺ νά φωνάξω, νά τοὺς καλέσω σέ βοήθεια, τό μακρὺ ὅμως μαχαίρι τῶν ληστῶν πού ὑψώνονταν πάνω ἀπὸ τό κεφάλι μου σὰν πύρινη ρομφαία, θαυματούργησε. Μὲ καθήλωσε, μ' ἀνάγκασε νά σιωπήσω. Ἀργότερα πολὺ, σὰν ἐξαντλήθηκαν οἱ δυνάμεις μου ἀπὸ τίς τλαιπῶριες, μετάνοωσα γιὰ τὴν ἔλλειψη θάρρους πού εἶχα στήν κρίσιμη ἐκείνη στιγμή καί πού μποροῦσα, ἂν ἐκμεταλλεῖτομινα τὴν περίσταση, νά ἐλευθερωθῶ ». Καί συνεχίζει ὁ Ρίχτερ ἔτσι: « Στις ἀρχές Ἰουνίου, οἱ ληστὲς μ' ὀδήγησαν ἀφοῦ πρῶτα ἔκλεισαν τὰ μάτια μου, στό Κουτάβι. Ἐδῶ ἔμεινε ὀλόκληρη ἡ ὀμάδα περιορισμένη σ' ἓνα φιλικὸ σπίτι μέχρις τῆς 13 τοῦ Ἰουνίου. Τὸ Κουτάβι εἶναι μικρὸ χωριὸ στους πρόποδες τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καί μάλιστα στό βορειότερο ἄκρο τῆς μεγάλης πεδιάδας τῆς Λάρισας. Εἶναι ἐδῶ πού οἱ ληστὲς ἐπαιρναν τίς ἐφημερίδες τους παρακολουθοῦσαν τίς ἀναζητήσεις τῶν ἀποσπασμάτων γι' αὐτοὺς, ὄχι χωρὶς νά κρύψουν τὴν ἀνησυχία τους καί μιὰ αἰχμὴ ὑπερηφάνειας σὰν ἔβλεπαν τὰ ὀνόματά τους νά φηγουράρουν στίς στήλες τῶν Ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς. Εἶχαν γίνει μορφές Πανελλήνιες, εἶχαν ἠρωοποιηθῆ ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στήν ἄλλη. Ἐννιά μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία μου, ἔξακολουθεῖ νά ἀφηγεῖται ὁ Ρίχτερ, ἔκανε τὴν ἐμφάνισή της μιὰ φάλαγγα ἀπὸ μουλάρια. Ἡ φάλαγγα σταμάτησε κάτω ἀπὸ ἓναν πλάτανο πέρα στήν πεδιάδα. Τὰ μουλάρια ἦταν φορτωμένα χρυσάφι. Ἡ ὥρα καί ὁ τόπος τῆς συνάντησης θά ὀρίστηκε βέβαια ἀπὸ τοὺς ληστὲς. Ἦταν τὰ λῦτρα πού ζήτησαν οἱ κλέφτες καί πού οἱ Ὀθωμανικὲς ἀρχὲς ἔσπευσαν νά ἱκανοποιήσουν μὲ ρυθμὸ πού δὲν θύμιζε καθόλου ἀνατολι-

Ὁ πρωτεργάτης τῆς ὑπόθεσης Ρίχτερ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΑΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Ὁ τελευταῖος πρόξενος τῆς Ἑλλάδας
στὴν Ἐλασσόνα

τικες συνήθειες. Δεκαεπταχίλιες λίρες Τουρκίας περιεῖχε τό φορτίο. Ὀλοκλήρη ἡ ἀπαίτηση τῶν ληστῶν. Μετρήθηκαν οἱ λίρες, μιὰ ἀνέντιμη ὅμως ὑπεξαίρεση τῶν ληστῶν στάθηκε ἀφορμὴ νὰ διακοποῦν οἱ διαπραγματεύσεις, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν καθυστέρηση τῆς δικῆς μου ἀπελευθέρωσης.* Τὴν νύκτα στὶς 13-14 Ἰουνη μ' ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ ποὺ ἦταν κυκλωμένο ἀπὸ τοὺς Τούρκους χωροφύλακες. Πέρασα μὲ τὴν συνοδεία τῶν ληστῶν ὅπῳ ἓνα μονοπάτι, ξεφύγαμε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τούρκων καὶ ἀνοιχτήκαμε στὴν πεδιάδα καὶ στά ἔλη Μάτι μὲ πορεία πρὸς τὰ δυτικά. Βαίσαμε ὥρα πολλή, τελικὰ φθάσαμε στὴν διασταύρωσι τῆς ὁδοῦ Τιρνάβου—Μελούνας. Ἐδῶ ἀρχίζει τὸ καταλυτικὸ σκαρφάλωμα, ὁ ἀτέλειωτος ἀνήφορος τῆς Μελούνας ἐπάνω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν αὐτοκινητόδρομο. Στά νῶτα τοῦ λόφου στὸ κάτω μέρος τοῦ Πέτρινου τοιχώματος, σχεδόν κάθετα, τὸ μέρος βλέπει στὸν λαιμὸ τῆς Μελούνας, ἀνοίγεται ἓνα Σπήλαιον μὲ τὸ στόμιον θαυμαστικὰ καλυμμέ-

* Σ. τ. Μετ.

Ἡ ὑπεξαίρεση καὶ ἡ καθυστέρηση τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ Ρίχτερ ὀφείλονταν καὶ πάλι σὲ σύσταση τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν μὲ τις ὁποῖες ὁ Λιόλιος συμμορφώνονταν ἀπόλυτα.